

POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTO

Esikunta

Rajatoimisto

Onttola

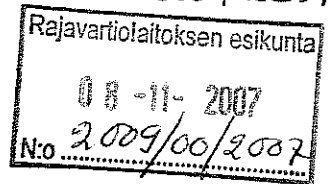
LAUSUNTO

1854/00/2007

7.11.2007

PL → HUYKS

9.11.2007 KL → MA

Rajavartiolaitoksen esikunta

Rajavartiolaitoksen esikunnan käsky SM 028:00/2007

POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTON LAUSUNTO RAJAVARTIOLAIN TOIMIVUUDESTA JA SOVELTAMISESTA

Kuten RVLE:n esikunnan viitekäskyssä todetaan, ei vuonna 2005 voimaan tulleen lakiin rajavartiolaitoksesta ole tarpeellista tehdä merkittäviä toiminnallisia tarkastuksia.

Pohjois-Karjalan rajavartiosto esittää, että lainsäädäntöä kehitettäessä tarkasteluun otetaan tässä lausunnossa esitettäviä yksityiskohtaisia tarkennuksia.

Rajavartioston varsinainen vastaus on liitteessä 1, missä Rajavartiolaitoksen esikunnan esittämiin kysymyksiin on vastattu.

Rajavartioston komentaja
Eversti

Tero Kaakinen

Rajatoimiston päällikön sijainen
Kapteeni

Juha Kivelä

LIITE Pohjois-Karjalan rajavartioston vastaus esitettyihin kysymyksiin

2/AKäh + MSh + MDU + muut /AKäh

J:\ESIKUNTA\RAJASTO\6 Muut\Rajavartiolaitos\SM KKY 028_00_2007\PKR_vastaus.doc

POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTON VASTAUS ESITETTYIHIN KYSYMYKSIIN**1. Rajaturvallisuuden ylläpitäminen**

Yleinen näkemys lakiuudistuksen vaikutuksista rajaturvallisuuden ylläpitämiseen, otettuna huomioon esim. valvonta-alueen poistuminen, rikostorjuntaa koskevien säännösten kehittyminen.

Yleisenä näkemyksenä voidaan todeta, että lakiuudistus on vaikuttanut tehtävienhoitamiseen positiivisesti. Yksityiskohtaisemmin asiaa käsitellään yksittäisten vastausten kohdalla.

2. Säännökset rajan ylittämisestä**a) Yleinen arvio rajan ylittämistä koskevien säännösten toimivuudesta?**

Säännökset ovat olleet yleisesti ottaen toimivia, mutta muutamia tarkennuksia säädöstekstiin tai lain tulkintaa kuitenkin kaivataan.

Rajavartiolain 14§ 2 momentissa säädetään, että rajatarkastus suoritetaan rajanylityspaikalla. Valtioneuvoston asetuksessa rajanylityspaikoista sekä rajatarkastustehtävien jakamisesta niillä (25.8.2005/652) 2 §: säädetään, että "rajanylityspaikka osoitetaan selvästi havaittavilla merkinnöillä sen mukaan kuin sisäasiainministeriö tarkemmin määrää". Tiedossamme ei ole voimassa olevaa määräystä asiasta.

Rajavartiolain 16§:ssä säädetään rajanylityspaikan väliaikaisesta sulkemisesta. Pykälän 2 momentissa säädetään, että "rajanylityspaikan sulkemisella ei saa estää Suomen kansalaiselle kuuluvaa oikeutta saapua maahan tai jokaisen oikeutta lähteä maasta eikä loukata vapaata liikkuvuutta koskevan yhteisön lainsäädännön piiriin kuuluvien henkilöiden oikeuksia eikä kenenkään oikeutta kansainvälisen suojelun saamiseen". Kuinka kyseiset oikeudet on käytännössä turvattavissa? Ohjataan ko kyseiset henkilöt käyttämään jotain toista avoimena olevaa rajanylityspaikkaa, vai kuinka menetellään?

b) Rajavartiolain/ulkomaalaislain suhde Schengenin rajasäännöstöön ja mahdolliset tulkintaongelmat? Esim. rajatarkastukseen sisältyvät toimenpiteet (vähimmäistarkastus/perusteellinen tarkastus), määritelmät

Rajavartiolain 19 § mukainen vähimmäistarkastus on rajatarkastusten toteuttamiseksi toimiva säädös. Schengenin rajasäännösten 7 artiklan mukaisesti toteutettu vähimmäistarkastus ahtaasti tulkiten ei mahdollistaisi esimerkiksi ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvontaa, eikä valvontaa etsintäkuulutuksissa pyydettyjen toimenpiteiden suorittamiseksi. Jos nykyistä LRVL 19 § joudutaan muuttamaan, tulisi edellä mainittujen valvontatoimenpiteiden suorittaminen mahdollistaa muilla keinoin. Tosin Tieliikennelaki nykyiselläänkin mahdollistaa liikennekelpoisuuden valvonnan.

Myös vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluvien henkilöiden selkeä määrittäminen helpottaisi rajatarkastuksia suorittavien virkamiesten työtä. Nykyisellään heidät on määritetty jokseenkin hankalasti mm. viittauksilla neuvoston direktiiviin.

Ulkomaalaislain ja Schengenin rajasäännösten yhteensovittamisessa on jonkin verran enemmän ongelmia. Erityisesti näin on käännettämisen (pääsyn epääminen) osalta. Schengenin rajasäännösten 13 artiklan mukaan kolmannen maan kansalaisen pääsy on evättävä jäsenvaltioiden alueelle, jos henkilö ei täytä kaikkia 5 artiklan 1 kohdassa säädettyjä maahantuloedellytyksiä. Ulkomaalaislain 148 § mukaan ulkomaalainen voidaan käännettää, jos hän ei täytä kaikkia ulkomaalaislain 11§:ssä säädettyjä maahantulon edellytyksiä. Harkintaa on käytetty erityisesti toimeentuloon tarvittavien varojen osalta. Käännettämistä on usein luovuttu, jos henkilö on voinut palata täydentämään maahantuloon tarvittavia rahavarojaan. Vastaavasti ulkomaalaislain 148 § mahdollistaa käännettämisen tapauksissa, joihin rajasäännöstöstä ei löydy perusteita. Erittäin tarpeellinen, joskin tulkinnaltaan hieman epäselvä käännetyksperuste on 148 § 1 mom 5 kohta, "hänen voidaan perustellusta syystä epäillä hankkivan tuloja epärehellisin keinoin".

c) *Käytännön kokemukset rajavartiolain ja Schengenin rajasäännösten yhteensovittamisesta?*

Rajavartiolain ja Schengenin rajasäännösten yhteensovittamisessa ei ole ollut erityisiä ongelmia. Rajavartiolain 27 §:ssä säädetään ulkomaalaiseen henkilöön kohdistuvasta maahantulon ja maastalähdön edellytysten tutkinnasta. Kyseisen pykälän on ymmärretty koskevan muuta kuin Suomen kansalaista. Ulkomaalainen on ulkomaalaislaissa määritelty henkilöksi joka ei ole Suomen kansalainen. LRVL 27 § saattaisi olla selkeämpi jos se koskisi kaikkien, siis myös Suomen kansalaisten maahantulo ja maastalähtöedellytysten tutkintaa. Nykyisellään käsitteet, ulkomaalainen, yhteisön vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluva henkilö ja Suomen kansalainen, saattavat jossain tilanteissa aiheuttaa sekaannusta.

d) *Säännös rajatarkastusta koskevista toimivaltuuksista (LRVL 28 §) – arvio säännöksen toimivuudesta käytännössä*

Kyseisen pykälän toimivuuden suhteen ei ole huomautettavaa.

3. Perusoikeuksien turvaaminen

3.1 Rajavartiolaitoksen toiminnan yleiset periaatteet

Rajavartiolain 2 luvussa on säädetty Rajavartiolaitoksen toiminnassa noudatettavista yleisistä periaatteista.

Kuinka ko. säännökset on otettu huomioon hallintoyksiköiden käytännön toiminnassa, esim. esitutkinta, hallinnollinen tutkinta, lupamenettely?

- Virkoihin tai tehtäviin nimitettäessä on huomioitu LRVL 2 luvun vaatimukset.
- Luvun periaatteita on valvottu normaalin toiminnan yhteydessä.

3.2 Laillisuusvalvonta

a) *Kuinka laillisuusvalvonta on lakimuutoksen jälkeen toteutunut (ml. organisatoriset muutokset SM/RVL)*

Laillisuusvalvontaa toteutetaan eri tasoilla. Nämä tasot ovat; rajavartiolaitoksen eskunnan suorittama valvonta, oman hallintoyksikön valvonta ja alueilla ja asemilla suoritettava lähivalvonta, jossa käytännön tehtäviä hoitavien esimiehet kiinnittävät huomiota laillisuusnäkökohtiin. Edellä mainittujen lisäksi PTR-tehtävissä valvontaa suorittavat myös muut yhteistyöviranomaiset.

Hallintoyksikössä on erillinen suunnitelma suoritettavista tarkastustoimenpiteistä myös laillisuusvalvontaan liittyen. Esimerkiksi rikostutkintaan on laadittu erillinen sisäisen valvonnan suunnitelma.

b) Käytännön kokemukset laillisuusvalvonnasta ja sen vaikutuksista virkamiesten toimintaan?

- Valitusherkkyys kansalaisilla on hiukan lisääntynyt
- Omassa toiminnassa otetaan nykyään paremmin huomioon myös laillisuusnäkökohdat
- Joiltain osin laillisuusvalvonta on aiheuttanut liiallista varovaisuutta toimien suhteen. Vaikka toimintaan olisi täysin lailliset perusteet, ei siitä huolimatta aina uskalta toimia riittävällä tehokkuudella asioiden suhteen (mm. pakkokeinojen käyttö)

4. Valtionrajojen ulkopuolelle ulottuva toiminta, kansainvälinen toiminta yleensä ja erityisesti toiminta Euroopan unionissa

Arvio rajavartiolaitainsäädännön toimivuudesta ottaen huomioon esim. kansainväliset yhteistoimintasopimukset, EU-säännösten kehittyminen – erityisesti Prömin sopimus ja rajaviranomaisia koskeva ns. RABIT – asetus (Rapid Border Intervention Teams), vieraan valtion alueelle ulottuvat rikostorjuntatoimenpiteet.

Ei kommentoitavaa.

5. Työmenetelmien kehittäminen

a) Arvio teknistä valvontaa esim. automaattista tunnistamista ja valvonta ja tarkastustoiminnan automatisointia koskevien säännösten toimivuudesta Rajavartiolaitoksen toiminnassa.

Automaattisesta tunnistamisesta ja tarkastustoiminnan automatisoinnista hallintoyksiköllä ei ole lausuttavaa, sillä näistä asioista ei ole kokemusta. Teknistä valvontaa suoritetaan rajanylityspaikalla ja sen lähialueella. Tiedot tallennetaan digitallentimille. Tallentimien tietosisällöstä on laadittu rekisteriseloste ja tietojen käsittely tapahtuu myönnettyjen käyttöoikeuksien perusteella (rajatarkastus- ja rikostutkintahenkilöstö). Teknisestä valvonnasta rajanylityspaikan alueella on ilmoitettu tien varteen asennetuin merkinnöin. Säännösten suhteen ei ole huomautettavaa.

Rajavartiolaitain 31 §:n mukaan rajavartiolaitoksella on oikeus rajavalvonnan suorittamiseksi "rajan välittömässä läheisyydessä" suorittaa teknistä valvontaa. Termiä "rajan välittömässä läheisyydessä" ei ole koettu riittävän täsmälliseksi. Sanamuoto "suorittaa teknistä valvontaa siellä missä se on tehtävien hoitamiseksi tarpeen" olisi ihanne-tapaus. Ellei näin laveaan säädökseen päästä, niin esimerkiksi "rajavyöhykkeellä ja

sen välittömässä läheisyydessä”, olisi nykyistä parempi. Huomioitavaa on myös se, että uuden rajavalvontamallin myötä valvontaa suoritetaan kauempana rajasta. Lisäksi olisi arvioitava kuuluvatko siirrettävät tekniset valvontajärjestelmät säädöksen piiriin. Niitä voi olla tarve käyttää kaukanakin rajasta.

- b) *Arvio teknisiä työmenetelmiä koskevien säännösten soveltuvuudesta ja tulevaisuuden kehittämistarpeesta.*

Ei kommentoitavaa.

6. Menettely sisärajatarkastusten palauttamisessa

Arvio sisärajatarkastusten palauttamista koskevan hallinnollisen menettelyn toimivuudesta?

Hallintoyksiköllä ei ole sisärajatarkastusten palauttamiseen liittyvään menettelyyn kommentoitavaa.

7. Yhteistyön käytännöntason järjestelyt poliisin, tullin ja Rajavartiolaitoksen kesken

Arvio lakiuudistuksen vaikutuksesta PTR-yhteistyöhön käytännössä, ottaen huomioon esim. yhteisten tutkintaryhmien toiminta/toimivaltuudet, käytännön tehtävien yhteensovittamiseen rajanylityspaikalla.

Pohjois-Karjalan rajavartiostossa PTR – yhteistyö on ollut normaalia ja joustavaa toimintaa. Rajavartiolaitoksen lakiuudistuksen jälkeen on pystytty joustavasti sopimaan tutkintajärjestelyistä varsinkin poliisin kanssa.

8. Valvonta-alueesta luopuminen ja Rajavartiolaitoksen toiminnan kohdentuminen

Lakiuudistuksessa Rajavartiolaitoksen toiminnan alueellisen kohdentumisen perusteita vahvennettiin. Rajavartiolaitos toimii vain siellä, missä se on rajajärjestyksen tai rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi taikka Rajavartiolaitokselle säädettyjen sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävien suorittamiseksi perusteltua, sekä merialueella ja Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa tarkoitetulla talousvyöhykkeellä. Muualla Rajavartiolaitos toimii vain milloin se on välttämätöntä sille säädetyn tehtävän loppuun saattamiseksi.

Rajavartiolain 4 § sääntelee Rajavartiolaitoksen alueellisen toiminnan kohdentumista. Onko säännös käytännössä vastannut tavoitettaan kun otetaan erityisesti huomioon valvonta-alueen rajojen poistuminen?

- *Arvio vaikutuksista omaan toimintaan?*

Valvonta-alueesta luopuminen on rikostutkinnan kannalta tarkasteltuna mahdollistanut rikosasioiden tehokkaan ja taloudellisen tutkinnan tapauksissa, jossa tutkinta kuuluu rajavartiolaitoksen vastuulle. Vastaavasti normaaliin rajavalvontaan on valvonta-alueesta luopuminen vaikuttanut vähän.

- *Arvio vaikutuksista PTR-yhteistyöhön?*

Valvonta-alueesta luopumisen kautta yhteisten tutkintatoimenpiteiden toteuttaminen on ollut selkeämpää. PTR yhteispartioita on voitu tarvittaessa ulottaa rajaan rajoittuvien kuntien ulkopuolelle.

9. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta (YJT) koskevat uudistukset

Arvio uudistuksien vaikutuksista ja säännöksiä toimivuudesta

Poliisin ja rajavartiolaitoksen voimakeinojen käyttöä ja kulkuneuvon pysäyttämistä koskevissa asetuksissa on edelleenkin säädösteknisiä sekä ampuma-aseen käyttöön liittyviä eroja. Lainsäädännössä ei ole myöskään selkeästi ratkaistu tai ilmoitettu, sovelletaanko rajavartiolaitain 21 ja 22 §:n mukaisissa, poliisilain II luvun toimivaltuuksilla suoritettavissa tehtävissä poliisilain 27 §:n säännöstä voimakeinojen käytöstä? Jos sovelletaan, kumman voimankäyttöasetuksen, poliisin vai rajavartiolaitoksen mukaisesti toimitaan? Ongelma vaatii joko tulkintaohjetta tai säädöstarkennuksia. Selkein ja yhtenäinen ratkaisu olisi määrittää RVL:n voimakeinojen sääntely viittauksilla poliisin vastaaviin säädöksiin.

9.1 YJT rajanylityspaikoilla

YJT:n ylläpitäminen rajanylityspaikoilla ja yleiseen liikenteeseen käytettävässä kulkuneuvossa, jossa rajatarkastus suoritetaan (RVL 20 §) sekä tähän liittyen järjestyslain 4 ja 21 §:ien soveltaminen käytännössä?

Rajavartiomiehen toimivaltuuksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen rajanylityspaikalla säädetään rajavartiolaitain 32§:ssä mm seuraavasti: "Rajavartiomiehen oikeudesta toimenpiteisiin rajanylityspaikalla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on voimassa, mitä poliisilain 14 ja 16 §:ssä ja 18 §:n 1 momentissa poliisimiehestä säädetään". Poliisilain 11§ (Kiinniottaminen henkilön suojaamiseksi) ja 20 § (Rikoksilta ja häiriöiltä suojaaminen) mukaiset toimenpiteet tulisi saada myös rajavartioviranomaisen käyttöön. Rajanylityspaikoilla tavataan toistuvasti mm. voimakkaasti juopuneita henkilöitä, jotka käyttäytymisellään saattavat aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille.

Järjestyslain 4§ ja 21 § soveltamisen suhteen ei ole ilmennyt ongelmia.

9.2 YJT ja poliisitehtävät

a) Kiireelliset poliisitehtävät

Lakiuudistuksen myötä Rajavartiolaitokselle tuli oikeus suorittaa yksittäistapauksessa poliisin pyynnöstä eräitä poliisilaissa tarkoitettuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluvia kiireellisiä poliisin tehtäviä, joita poliisi ei voi viipymättä suorittaa ja lisäksi rajavartiomiehelle tuli oikeus suorittaa eräitä kiireellisiä tehtäviä ilman poliisin pyyntöäkin, jos tarve tehtävän suorittamiselle tulee ilmeiseksi Rajavartiolaitoksen toiminnan yhteydessä.

Yleinen arvio säännösten toimivuudesta käytännössä ja erityisesti suhteessa syrjäseutujen turvallisuuspalveluiden kehittymiseen?

Arvio terrorismintorjuntaan ja erityistilanteisiin varautumista koskevan säännöksen (LRVL 22 §) soveltamisesta käytännössä

Rajavartiolain 22 §:n mukaiset ja poliisin johtamat erityistilanteet tulisi määritellä ja säädellä myös poliisilaissa tai esim. valmisteilla olevassa PTR-laissa. Lisäksi tilanteiden luokittelu tulisi yhtenäistää sekä poliisin että rajavartiolaitoksen hallinnollisissa määräyksissä tai jopa säädöstasolla. Tällä hetkellä lainsäädännössä mainitaan ainoastaan erityistilanteet. Laintulkinnan ja soveltamisen kannalta olisi tärkeää, että varsinaisessa säädöstekstissä, siihen liittyvässä valmisteluaineistossa sekä hallinnollisissa määräyksissä käytetään mahdollisimman yhtenäisiä termejä ja käsitteitä.

10. Alueiden ja henkilöiden suojaamiseen liittyvät muut säännökset

Arvio säännösten toimivuudesta käytännössä

a) Henkilöiden suojaamista koskeva 23 §

Ei kommentoitavaa.

b) Rajavartiolaitoksen toimintojen ja kohteiden turvallisuutta koskevat erityiset säännökset (LRVL 9 luku)

Ei kommentoitavaa.

11. Rikosasioiden käsittely

Rajavartiolain 6 luvussa on rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä koskevat säännökset. Arvioi säännösten soveltamista käytännössä, niiden toimivuutta ja rikostorjunnan yleistä kehittymistä sekä niiden organisatorista toimivuutta esim.

a) toimivaltuudet (esim. niin sanottu pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tasa)

- Pidättämiseen oikeutettuna virkamiehenä pitäisi pystyä toimimaan myös tutkinnanjohtajiksi määrätyt henkilöt
- Tutkintamahdollisuuksiin olisi saatava televalvontaoikeus
- Tiedon hankintaa on kehitettävä mm. teknisen tarkkailun keinoin
- Myös muita teknisiä valmiuksia pitäisi suunnitellusti kehittää (esimerkkinä valmisjoukkueen kalustaminen) ja järkevästi ohjeistaa
- Tiedottajatoiminnasta ohjeistus

b) tutkittavat rikosasiat

- Tutkittavat rikosasiat on osittain tulkittu varsin rajallisesti. Esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden ja suomalaisten työnantajien tekemät rikokset
- Työluparikosasioissa on ollut varsin monenlaista ja rajoittunutta tulkintaa.

c) yhteiset tutkintaryhmät ja esitutkinnan siirtäminen toiselle viranomaiselle

- Toimii pääsääntöisesti hyvin. Tutkintaryhmät on voitu tarvittaessa perustaa nopeastikin. Käytännössä kuitenkin suurin osa rikoksista on sen kaltaisia, joiden tutkintaan ei tarvita varsinaista tutkintaryhmää vaan pelkästään yhteisiä sovittavia tutkintatoimenpiteitä. Tällaisiin tapauksiin ei ole annettu ohjeistusta. Esitetään harkittavaksi em. ohjeistuksen laadinta.
- Tutkinnan siirtämisestä toiselle viranomaiselle ei ole ollut varsinaisesti ongelmia. Pohjois-Karjalassa poliisin näkemys on, että rajavartiolaitoksen paljastamat rikosasiat olisivat pääsääntöisesti selvempi ja tehokkaampi tutkia Rajavartiolaitoksen toimenpitein. Toisaalta selkeästi meille kuulumattomat asiat on pystytty helposti siirtämään poliisin tutkintavastuulle.

d) toisen esitutkintaviranomaisen avustaminen

- ks. edellä

e) rikostorjuntatoimenpiteestä ilmoittaminen

- Ei ongelmia. Perus- ja rutiinirikoksista ilmoittaminen on nykyisin ehkä turhaa (ratti-uopumus yms.)

f) esitutkintaan liittyvät tutkintatoimenpiteet

- Tutkintaoikeudet ja – toimet ovat liian rajattuja. POV oikeudet tutkinnanjohtajille, televalvonta mahdollisuus ja toimenpiteet myös teknisen tarkkailun mahdollistamiseksi. Tiedottajatoiminnasta ohjeet.
- Kotietsintä muodollisuudet ovat omalla ohjeistuksella tehty turhan hankalaksi. Nyt kotietsinnän aikana paikalla on oltava tutkinnanjohtaja tai poliisi. Tällä kulutetaan turhaan poliisin resursseja ja tutkinnanjohtaja joutuu osallistumaan osin sellaisiin tehtäviin, jotka saattavat kiireellisessä tutkintavaiheessa olla työtehokkuuden kannalta täysin väärin suunnattuja. Kotietsintää pitäisi pystyä johtamaan kotietsintäkoulutuksen saanut virkamies.

12. Vapautensa menettäneen kohtelu

Rajavartiolain 8 luvussa säädetään vapautensa menettäneen henkilön kohtelusta. Arvioi säännösten käytännön soveltamista

a) kuljettaminen

Rajavartiolain 63§ mukaan "rajavartiomiehellä on oikeus suorittaa vapautensa menettäneen henkilön muulle viranomaiselle luovuttamisen edellyttämä kuljetus." Säädös ei vastanne vallitsevaa käytäntöä. P-KR:n tiedossa on, että joissakin RVL:n hallintoyksiköissä Rajavartiolaitoksen kiinni ottamia tai pidättämiä henkilöitä kuljetetaan mm vangitsemisoikeudenkäynteihin tai siirretään poliisivankiloista tutkintavankiloihin rajavartiolaitoksen toimenpitein. Kyseessä ei ole aina pykälässä mainittu "muulle viranomaiselle luovuttaminen".

b) säilytystilat

Ei ole määritetty tiloja, joissa säännösten mukaan pidätettyjä voitaisiin säilyttää. Esimerkiksi osassa rajavartioston tiloja rakenteet ovat jo olemassa, päätös niiden käytöstä puuttuu. Rajanylityspaikoilla ns. "sumput" ovat käytössä. Pitempi säilytys voidaan tehdä vain poliisin tiloissa. Poliisin kihlakuntaudistuksessa saattaa tulla myös vaikutuksia rajan tarvitsemiin säilytystiloihin. Kuljetusmatkat kasvavat.

13. Rajavyöhyke

Rajavartiolain 7 luvussa on rajavyöhykettä koskevat säännökset. Arvio lupamenettelyn lievennysten vaikutuksista ja säännösten toimivuudesta.

Lupamenettelyn lievennys ei ole vaikuttanut myönnettyjen rajavyöhykelupien määrään.

14. Luonnonsuojelulaki, muinaismuistolaki, kalastuslaki (huomaa merellisten toimintojen osalta kohta 15)

Arvio Rajavartiolaitoksen valvonnallisesta tehtävästä sekä lain soveltamisesta käytännössä.

Ei kommentoitavaa.

15. Merellisen ympäristön suojelutehtävät sekä hallinnollinen öljypäästömaksu

Yleinen arvio sääntelyn toimivuudesta ja konkreettiset mahdolliset tarkistusesitykset kyseisiin ympäristönsuojelutehtäviä koskeviin säädöksiin sekä ympäristörikoksia koskeviin valvonta- ja tutkintatoimivaltuuksiin.

Ei kommentoitavaa.

16. Tieliikenteen valvonta*a) Yleinen arvio Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksista tieliikennelainsäädäntöön liittyen*

Rajavartiolaitoksen toimivaltuudet tieliikennesäädännön valvonnassa tulisi pikaisesti saada käytännön tarvetta vastaaviksi. Erityisesti rajanylityspaikoilla törmätään toistuvasti siihen, ettei havaitun rikkomuksen tutkinta kuulu rajavartioviranomaisille. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi turvalaitteiden käytön valvonta ja lapsen kuljetus ajoneuvossa. Rajavartiomiehiä ei myöskään ole säädetty henkilöiksi jotka voivat toimia liikenteen ohjaajina. Toiminnan ja myös virkamiehen oikeusturvan kannalta selkein ratkaisu olisi jos tieliikennelaki kokonaisuudessaan kuuluisi rajavartiolaitoksen toimivallan piiriin. Jos halutaan rajoittaa tieliikenteen valvontaa vain tietyille alueille tai tiettyjen toimintojen yhteyteen, se tulisi tehdä muilla keinoin.

Tieliikenneasetus, 7 luku, 48 § ja 2 momentti kuuluu seuraavasti: "Poliisi- ja tullimiehen moottoriajoneuvosta samanaikaisesti sinisen vilkkuvan hälytysvalon kanssa näytämä punainen vilkkuva valo merkitsee, että edellä ajavan ajoneuvon on siirryttävä

tien reunaan ja pysähdyttävä." Pykälään tulisi poliisi- ja tullimiehen lisäksi lisätä rajavartiomies.

- b) *Väliaikaiseen ajokielloon määrittämisestä koskevan säännöksen soveltaminen käytännössä*

Tieliikennelain 76 a §:n mukainen ajokielloasian siirtäminen poliisille on koettu varsin turhana säädöksenä. Ellei rajavartiolaitoksen Tieliikennelain valvonnan toimivaltuuksien laajentaminen koskemaan koko lakia toteudu, tulisi ajokiellon osalta tarkastella myös TLL 76 § 1 mom 6 kohdan "jos on syytä epäillä ajo-oikeuden haltijaa 79 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta teosta tai laiminlyönnistä" (valvotun ajo-oikeuden rikkominen), lisäämistä niiden tapausten joukkoon, jossa rajavartiomies voi määrätä väliaikaisen ajokiellon.

17. Rajavartiotehtävät ja muut lakisääteiset tehtävät

- a) *Rajavartiolaitoksen rooli sotilaalliseen maanpuolustukseen osallistumisessa muun muassa*

- *rajajoukot*
- *koulutusjärjestelmä*
- *kertausharjoitukset*

Ei kommentoitavaa.

- b) *Rajavartiolaitoksen muut tehtävät esim.*

- *meripelastustoimi*
- *poliisin- ja tullin tehtävät*
- *etsintä- ja pelastustehtävät*

Ei kommentoitavaa.

18. Virka-apu

Rajavartiolaitoksen antamaa ja sille annettavaa virka-apua koskevat säännökset sisältyvät rajavartiolaitain 11 lukuun.

Käytännön kokemusten kautta saatu näkemys säännösten soveltuvuudesta?

Ks. kohta 9.2

19. Rajavartiolaitoksen hallintoa koskevat säännökset

Lakimuutoksessa ei esitetty muutoksia Rajavartiolaitoksen sisäiseen järjestykseen tai hallinnolliseen asemaan.

- a) *Arvio sisäisen järjestyksen ja hallinnollisen aseman toimivuudesta, esim. rajavalvonnassa, meripelastuksessa ja rikostorjunnassa?*

Rikosasioiden tutkinnassa olisi päästävä lähemmäksi poliisin toimintamallia. Tutkintaa johtaa todella siihen määritetty tutkinnanjohtaja, jolla on käytössä riittävät resurssit ja

oikeus niiden käyttöön. Muut esimiehet mahdollistavat toiminnan, valvovat toimintaa ja voivat tarvittaessa ottaa/siirtää rikosasioiden tutkinnan itselle/toiselle tutkinnanjohtajalle tai toiselle esitutkintaviranomaiselle. (eli nyt on vaikuttamassa liian monta operatiivista tasoa ja henkilöä)

- b) *Arvio rajavartiomiehen toimivaltuutta, sivutoimia (ilmoitus-/lupamenettely), käyttäytymisvelvoitetta ja palvelukseen erityistilanteissa ilmoittautumisvelvollisuutta koskevista säännöksistä?*

Ei kommentoitavaa.

- c) *Arvio Rajavartiolaitoksen antamaa koulutusta koskevien säännösten toimivuudesta esim. opiskelijavalinta, opintososiaalinen asema, palvelussitoumus ja opinto-oikeuden menettäminen?*

Ei kommentoitavaa.

20. Henkilötietojen käsittely

- a) *Arvio Rajavartiolaitoksen hyvän tietojenkäsittelytavan kehittymisestä ja noudattamisesta lakiuudistuksen jälkeen?*

Ei kommentoitavaa.

- b) *Arvio Rajavartiolaitoksen ylläpitämien rekisterien tietosisällön, käyttötarkoituksen perusteiden ja tietojen säilytysaikojen määrittelyn toteutuminen?*

Ei kommentoitavaa.

- c) *Näkemykset Rajavartiolaitoksen toiminnallisen tietojärjestelmän (RTT) kehittämisestä ja sen vaikutukset viranomaistoimintaan ja yhteistyöhön?*

Hallintoyksikön näkemyksen mukaan tietojärjestelmää ollaan kehittämässä oikeaan suuntaan. Tilanteen seuranta ja tilannekuvan ylläpito tulee korostumaan uudessa tietojärjestelmässä. Rikostutkinnan kannalta oikean suuntaista on myös se, että Patjan käyttö rikostutkinnassa tulee korvaamaan aiemman RVT:lle tehdyn kirjauksen. Näin vältetään mm. päällekkäisiltä kirjauksilta.

21. Henkilöstövaikutukset

Arvio lakiuudistuksen mahdollisista vaikutuksista

- a) *henkilöstö- ja tehtäväjärjestelyihin*
- b) *LRVLH 14 §:n mukaisen siirtovelvoitesäännöksen soveltamiseen*
- c) *Siirtovelvollisten henkilöiden intressien huomioonottaminen*
- d) *Siirtämispäätösten perusteleminen*
- e) *Henkilöstön tarpeeseen omaksua uusia työtapoja*
- f) *Henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen*
- g) *Henkilöstön soveltuvuuteen uusiin tehtäviin/henkilöstön asennoitumiseen*
- h) *Henkilöstölle asetettuihin uusiin vaatimuksiin*

Rajavartiomiehen määräaikainen virantoimituksesta erottaminen (L 221/2007 vp)

- a) säännöksen soveltaminen käytäntöön
- b) arvio säännöksen toimivuudesta

Ei kommentoitavaa.

22. Hallinnon asiakkaan näkökulma

- a) *Arvio lakiuudistuksen vaikutuksista eri kansalaisryhmien asemaan.*

Vähimmäistarkastuksen ja perusteellisen tarkastuksen kohdentuminen eri kansalaisryhmiin, on luonnollisesti nopeuttanut vähimmäistarkastusten piiriin kuuluvien henkilöiden tarkastuksia. Muuta vaikutusta eri kansalaisryhmien asemaan ei lakiuudistuksella ole ollut.

- b) *Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella saatu palaute (erityisesti viestintäyksikkö)*

Niiralan rajanylityspaikalla keväällä 2007 toteutetun rajaliikenneselvityksen osana tehdyn asiakaskyselyn perusteella viranomaisten toimintaan ollaan pääasiassa tyytyväisiä.

23. Muut mahdolliset arviot lakiuudistuksen toimivuudesta

Ant-Wuorinen Martti RVLE

Lähettäjä: Laitinen Katriina RVLE
Lähetetty: 9. marraskuuta 2007 15:12
Vastaanottaja: Ant-Wuorinen Martti RVLE; Keto Pihla RVLE
Aihe: VL: Lisäystä hallintoyksikön lausuntoon rajavartiolaitoksen lainsäädännön kehittämisestä

Lähettäjä: Shemeikka Matti PKR
Lähetetty: 9. marraskuuta 2007 14:27
Vastaanottaja: Laitinen Katriina RVLE
Kopio: Kivelä Juha PKR
Aihe: Lisäystä hallintoyksikön lausuntoon rajavartiolaitoksen lainsäädännön kehittämisestä

Hei !

Hallintoyksikkö (P-KR) on lähettänyt jo asiaan liittyvän kirjallisen lausunnon. Pyydän huomioimaan oheisen lisäyksen lausuntoon liittyen. Asia saatta ilmetä muidenkin hallintoyksiköiden lausunnoissa, mutta ellei näin ole, niin tämä on P-KR:n näkemys asiasta. Lausunnon täydentämiselle tältä osin on komentajan suostumus.

Terveisin

Matti Shemeikka/P-KRE

- **Tieliikenteen valvonta**

- a) Yleinen arvio Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksista tieliikennelainsäädäntöön liittyen

Rajavartiolaki, 5 luku, 38 § kulkuneuvon pysäyttäminen ja liikenteen ohjaaminen.

Teksti tulisi muotoilla kuten se on poliisilaissa poliisin osalta säädetty:

"Rajavartiomiehellä on oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi, jos se on tarpeen etsintäkuulutetun tai muun kiinniotettavan tavoittamiseksi, kulkuneuvon käyttöön liittyvän valvonnan, rajatarkastuksen tai rajavalvonnan suorittamiseksi, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi."